

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 13 stron (zadania 1- 26).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	2	1	1	2	3	1	2	1	2	2	3	1	2	1	3	4	2	1	1	4	1	2	2	14	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																											

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Władysław Tatarkiewicz¹
O SZCZĘŚCIU

1. Szczęście ma być zadowoleniem z całości życia. Jest to wymaganie ogromne. Jednakże ciesząc się szczegółami życia, możemy ogólnikowo przenosić zadowolenie na jego całość. Choć w centrum świadomości znajduje się jedynie fragment życia, zadowolenie z jego powodu rozszerza się na jego całość. Ciesząc się swym powodzeniem czy miłością, w pewnym sensie, pośrednio człowiek cieszy się życiem.

2. Życie nawet najpomyślniejsze ma swoje braki. A braki te nie tylko są w życiu nieuniknione, ale są nawet potrzebne, by podnieść jego wartość: cierpienia potrzebne są nieraz dla doznania potem przyjemności, bez głodu nie doznawałoby się równie silnie przyjemności jedzenia, a bez walki przyjemności zwycięstwa. Są też braki, które mało dokuczają, są inne, o których się zapomina – i ostatecznie zadowolenie z części życia przeżywa się niekiedy jako zadowolenie z jego całości.

3. Podobnie jest i z drugą sprawą: z trwałością zadowolenia w szczęściu. Człowiek nie jest zdolny cieszyć się nieustannie. W szczególności zaś „cieszyć się życiem”: już po prostu dlatego, że nie może nieustannie „myśleć o swoim życiu”, jest to myśl zbyt ogólna jak na co dzień. Mimo to niejeden powie, że jest trwale z życia zadowolony: wystarcza, że o ile myśli o swym życiu i zastanawia się nad nim, odczuwa je i ocenia dodatnio; że ilekroć pyta się siebie, czy jest z życia zadowolony, odpowiada sobie, że tak. I to wystarcza, by powiedzieć, że jest trwale zadowolony z życia. Nie jest niezbędne, by człowiek szczęśliwy powtarzał sobie wciąż: jakże jestem zadowolony z życia, jakże szczęśliwy. [...] Podobnie jak bogatym człowiek jest nie tylko wtedy, gdy liczy swe kapitały. Czyż ten, kto o szczęściu swym przestaje myśleć, przestaje przez to być szczęśliwym? Wystarcza, że byłby zeń zadowolony, gdyby się nad nim zastanawiał. W bajkach zaś najszczęśliwszymi są ci, co najmniej o swym szczęściu myślą.

4. Nieprzerwany stan przyjemny jest czymś obcym psychice ludzkiej. Przyjemność, która trwa, staje się przykrością. Ścisłej mówiąc: rzecz dająca przyjemność, jeśli trwa dłużej, staje się obojętna, a nawet przykra, bo zaczyna nudzić i męczyć. Interwały² w przyjemności są człowiekowi potrzebne, by mógł odczuwać przyjemność, a zwłaszcza odczuwać ją intensywnie. Choć niezaspokojone pragnienia są przykrością, to jednak niepozbowioną słuszności jest maksyma Baltazara Graciána:³ „Trzeba mieć zawsze coś do pragnienia, by nie być nieszczęśliwym w swym szczęściu”.

5. Trzecią cechą szczęścia jest, że zadowolenie z życia jest w nim pełne. Psychika ludzka tak jest skonstruowana, że pewne przeżycia przebiegają jedynie przez świadomość, nie pozostawiając w niej śladów, inne natomiast przenikają ją całą i zostawiają swe piętno na wszystkim, co się jednocześnie w świadomości dzieje i co potem dzieć będzie. [...] Otóż szczęściem jest tylko takie zadowolenie, które sięga do głębi.

6. Zdawałoby się, że pełne i trwałe zadowolenie z życia dostatecznie wyodrębnia szczęście. A jednak są wypadki, gdy mu nie dajemy nazwy szczęścia. Tak się dzieje wtedy, gdy życie, z którego człowiek jest sam zadowolony, nie wydaje się patrzącym z zewnątrz godne pożądania i nie chcielibyśmy być w takiej sytuacji: takiego życia nie nazwiemy szczęściem. Jedną jeszcze cechą musi być przeto dodana do definicji szczęścia: że mianowicie szczęście jest zadowoleniem uzasadnionym.

Na podstawie: Władysław Tatarkiewicz, *O szczęściu*. Rozdz. II. PWN, Warszawa 1979, s. 32- 37.

¹ Władysław Tatarkiewicz – filozof, historyk filozofii i sztuki

² Interwał – tu: przerwa

³ Baltazar Gracián – hiszpański pisarz i moralista żyjący w XVIIw.

Zadanie 1. (0-1)

Podaj trzy cechy szczęścia opisywane przez Władysława Tatarkiewicza. Nie cytuj.

Cecha 1.
Cecha 2.
Cecha 3.

Zadanie 2. (0-1)

Jaką funkcję w życiu człowieka pełnią sytuacje nieprzyjemne? Nadaj odpowiedzi formę zdania złożonego okolicznikowego celu.

.....
.....
.....

Zadanie 3. (0-2)

Na czym polega paradoks szczęścia, o którym pisze Władysław Tatarkiewicz w 4. akapicie? Odpowiedz w postaci zdania złożonego podrzędnie dopełnieniowego.

.....
.....
.....

Tekst do zadań 4 – 7.

Leopold Staff
W MOIM SERCU

W moim sercu róż kwitną kielichy,
Bielsze niżli na muraw kobiercu.
Wystrzeliły w nim w ranek ów cichy,
Gdyś złożyła swą skroń na mym sercu.

W cichym sercu mym śpiewa ptak złoty,
A przyleciał w me piersi bezdomne,
Gdyś szeptała mi słowa tęsknoty,
Których nigdy już tu nie zapomnę.

W moim sercu rój pszczół gra pasieczny,
Miód ich słodszy niż złotych win trunek.
Obudziły się w ranek słoneczny,
Kiedym uczuł twych ust pocałunek.

W moim sercu wodotrysk brzmi senny,
Który gorzkie i ciężkie łzy płacze,
A wytrysnął w ten wieczór jesienny,
Odkąd wiem, że cię już nie zobaczę...

Leopold Staff, *W moim sercu*. [w:] www.wiersze.annet.pl/w.,6735

Zadanie 4. (0-1)

Jakie uczucia podmiotu mówiącego obrazują podane cytaty? Do każdego z nich dopisz nazwy dwóch uczuć.

	cytat	uczucia
A.	<i>W moim sercu róż kwitną kielichy</i>	• •
B.	<i>me piersi bezdomne</i>	• •
C.	<i>W moim sercu wodotrysk brzmi senny</i>	• •

Zadanie 5. (0-1)

Sposób rozpoczynania zwrotek w wierszu świadczy o tym, że poeta posłużył się:

- A. elipsą.
- B. anaforą.
- C. antytezą.
- D. apostrofą.

Zadanie 6. (0-2)

Z pierwszej zwrotki wiersza wypisz takie dwa wyrazy (lub dwie pary wyrazów), by występowały w nich odmienne procesy powodujące różnice między mową a pismem. Podaj pełną nazwę każdego z tych procesów (rodzaj, miejsce pojawienia się i kierunek).

wyraz (para wyrazów)-
nazwa procesu -

wyraz (para wyrazów)-
nazwa procesu -

Zadanie 7. (0-3)

Z trzeciej zwrotki wypisz samodzielne części mowy i utwórz od nich inne wyrazy z tej samej rodziny, w których wystąpią podane oboczności.

	wyraz z wiersza	forma z rodziny wyrazów	oboczności
A.			cz : k
B.			ó : o
C.			e : Ø

Tekst do zadań 8 – 11.

Wisława Szymborska
MIŁOŚĆ OD PIERWSZEGO WEJRZENIA

Oboje są przekonani,
że połączyło ich uczucie nagle.
Piękna jest taka pewność,
ale niepewność piękniejsza.
Sądzą, że skoro nie znali się wcześniej,
nic między nimi nigdy się nie działo.
A co na to ulice, schody, korytarze,
na których mogli się od dawna mijać?

Chciałabym ich zapytać,
czy nie pamiętają -
może w drzwiach obrotowych
kiedyś twarzą w twarz?
jakieś „przepraszam” w ścisku?
głos „pomyłka” w słuchawce?
- ale znam ich odpowiedź.
Nie, nie pamiętają.

Bardzo by ich zdziwiło,
że od dłuższego już czasu
bawił się nimi przypadek.

Jeszcze nie całkiem gotów
zamienić się dla nich w los,
zbliżał ich i oddalał,
zabiegał im drogę
i tłumiąc chichot
odskakiwał w bok. [...]

Każdy przecież początek
to tylko ciąg dalszy,
a księga zdarzeń
zawsze otwarta w połowie.

Wisława Szymborska, *Miłość od pierwszego wejrzenia*.
[w:] *Koniec i początek*. Wydawnictwo a5, Poznań 1997, s. 26- 27.

Zadanie 8. (0-1)

Które ze zdań nie jest synonimiczne z przesłaniem utworu?

- A. Oto jest miłość - dwoje ludzi spotyka się przypadkiem, a okazuje się, że czekali na siebie całe życie.
- B. O losie człowieka przesądzają przede wszystkim pozornie mało znaczące przypadki.
- C. Dwie najważniejsze siły sprawcze w życiu to Czas i Przypadek.
- D. Przypadki się zdarzają, ale nie mają wpływu na ludzkie losy.

Zadanie 9. (0-2)

Zacytuj z wiersza sformułowania, w których poeta posłużył się jednocześnie:

- A. onomatopeją i uosobieniem.....
- B. pytaniem retorycznym i wyliczeniem

Zadanie 10. (0-1)

Spośród podanych w tabeli związków frazeologicznych wybierz cztery, które odnoszą się do sytuacji opisanej w wierszu. Wpisz poniżej ich oznaczenia.

	1	2	3	4
A.	ślepa miłość	serce się komuś kraje	miłość spadła jak grom z jasnego nieba	miłość platoniczna
B.	stracić głowę z miłości	oddychać pełną piersią	w głębi serca	być trafionym strzałą Amora

C.	usyszać z miłości	mieć złamane serce	zawracać komuś głowę	mieć gołębie serce
D.	stara miłość nie rdzewieje	miłość od pierwszego wejrzenia	mieć serce z kamienia	ranić czyjąś miłość

Zadanie 11. (0-2)

W podkreślonym fragmencie wiersza odnajdź wyrazy pochodne utworzone za pomocą wskazanych formantów.

- a) przyrostka -
 b) przedrostka -
 c) formantu zerowego -

Tekst do zadań 12 - 13.

Marek Grechuta

DNI, KTÓRYCH NIE ZNAMY

Tyle było dni do utraty sił
 Do utraty tchu tyle było chwil
 Gdy żałujesz tych, z których nie masz nic
 Jedno warto znać, jedno tylko wiedz, że

Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy
 Ważnych jest kilka tych chwil, tych na które czekamy
 Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy
 Ważnych jest kilka tych chwil, tych na które czekamy

Pewien znany ktoś, kto miał dom i sad
 Zgubił nagle sens i w złe kręgi wpadł
 Choć majątek przysł, on nie stoczył się
 Wy tłumaczyć umiał sobie wtedy właśnie, że

Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy [...]

Jak rozpoznać ludzi, których już nie znamy?
 Jak pozbierać myśli z tych nieposkładanych?
 Jak odnaleźć nagle radość i nadzieję?
 Odpowiedzi szukaj, czasu jest tak wiele... [...]

Marek Grechuta, *Dni, których nie znamy*.
<http://www.eskarock.pl/tekst/102246/dni-ktorych-nie-znamy-marek-grechuta>

Zadanie 12. (0-2)

Nazwij rymy występujące w ostatniej zwrotce:

- a) ze względu na układ
 b) ze względu na stopień dokładności
 c) ze względu na rodzaj występującego akcentu (ilość rymujących się głosek)

Zadanie 13. (0-3)

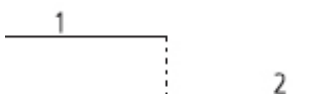
Nazwij rodzaj podanych w tabeli zdań oraz przyporządkuj do nich odpowiednie wykresy.

	zdanie	rodzaj zdania	wykres
1.	<i>Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy.</i>		
2.	<i>Zgubił nagle sens i w złe kręgi wpadł.</i>		
3.	<i>Choć majątek przysł, on nie stoczył się.</i>		

A.

B.

C.

D.

Zadania 14 – 18 dotyczą sztuki Juliusza Machulskiego, NEXT-EX.**Fragment 1**

[...]ukazuje się EUSTACHY: szpakowaty czterdziestokilkulatek, w tytanowych okularach, dwurzędowej marynarce i apaszcze. Do tego jasne spodnie w kant i mokasyny z chwostem¹. [...]EUSTACHY wręcza ZYCIE bukiet róż. Potem całuje ją w rękę, kłaniając się przy tym zamaszycie. Wreszcie odwraca się do KAROLA i kilkakrotnie mocno potrząsa wyciągniętą przez KAROLA ręką.

Fragment 2

ZYTA: Pan Eustachy jest księciem!

KIKA: Księdzem? To się układa w logiczną całość! Bój się pan Boga!

KAROL: Księciem jest!!! Nie księdzem!

Fragment 3

ZYTA: O? Księżę Eustachy znowu tutaj?

KAROL: (wrogo) Księżę czegoś zapomniał?

KIKA: Zobaczcie? Poszedł się przebrać!

EUSTACHY: Jeszcze raz, dobry wieczór państwu.

KAROL: Nic się nie martw, Marcel. On zaraz sobie pójdzie. Co za dużo księżę, to niezdrowo. W Stanach to się nazywa stalking²!

KAROL wstaje i chce ruszyć na EUSTACHEGO. MARCEL przytrzymuje go za ramię.

MARCEL: To jest właśnie mój tata.

ZYTA, KAROL i KIKA: Co????!!! Niemożliwe!!!

Juliusz Machulski, *Next-ex*. <http://powszechny.pl/biblioteka/Next-ex%20pol.pdf>

¹ Chwost- ozdoba w postaci pęczka nici, piór bądź włosów

² Stalking - złośliwe i powtarzające się naprzykrzanie się drugiej osobie

Zadanie 14. (0-1)

Nazwij rodzaje komizmu pojawiające się w przywołanych fragmentach utworu.

Fragment 1.

Fragment 2.

Fragment 3.

Zadanie 15. (0-2)

Przedstaw po cztery cechy, których od kandydata na męża córki oczekują Zyta i Karol.

	Zyta	Karol
Pierwsza cecha		
Druga cecha		
Trzecia cecha		
Czwarta cecha		

Zadanie 16. (0-1)

Podaj cztery przykłady potwierdzające, że Marcel jest człowiekiem wszechstronnym.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0-3)

Na podstawie znajomości utworu rozpoznaj bohaterów wypowiadających zacytowane kwestie. Opisz, kiedy i dlaczego je wygłosili.

	cytat	kto mówi	opis sytuacji – kiedy i dlaczego
A.	<i>Umówiliśmy się, że ubikacja jest eksterytorialna! Nietykalny obszar! Święta ziemia Indian!</i>		
B.	<i>No to teraz macie: wysokiego, szczupłego i mądrego starego dziada!</i>		
C.	<i>...odpowiem słowami wieszczki: "Już się rozeszli. Rzecz skończona. Horror. Miłość przechodzi już w pamiątek kolor..."</i>		
D.	<i>Mówiłaś mi zawsze, i to mi trafiło do wyobraźni, że „dziecko jest jak walizka. Ile do niej włożysz, tyle potem wyjmiesz.”</i>		

Zadanie 18. (0-4)

W imieniu klubu „Smakosze Zup” napisz ogłoszenie zachęcające do udziału w karnawałowym Festiwalu Rosolu. Wykorzystując informacje z lektury, podaj trzy produkty, które będą potrzebne uczestnikowi zabawy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (0-2)

Na podstawie podanych informacji rozpoznaj typy bohaterów literackich.

	definicja	typ bohatera
A.	Postać o cechach, które odbiorca powinien uznać za wartościowe lub godne naśladowania.	
B.	Postać, która przechodzi gruntowną przemianę sposobu myślenia, postępowania i niekiedy również wyglądu.	
C.	Grupa postaci występujących w utworze, które są przedstawione równorzędnie i reprezentują określone środowisko.	
D.	Postać najsilniej zaangażowana w akcję, jej losy są ośrodkiem fabuły.	

Zadanie 20. (0-1)

Wykorzystując wszystkie podane niżej wyrazy, zbuduj po jednym zdaniu z czasownikiem:

- a) w stronie czynnej
- b) w stronie biernej

skrócić	dyrektor	lekcje	dzisiaj
---------	----------	--------	---------

Zadanie 21. (0-1)

Spośród podanych czasowników rozpoznaj przechodnie, wpisując w kwadraty obok nich znak „X”.

☐ hałasować	☐ kłócić się	☐ wierzyć	☐ rządzić
☐ budować	☐ rzeźbić	☐ myśleć	☐ dokonać
☐ zrobić	☐ zbić	☐ żyć	

Zadanie 22. (0-4)

Dokończ wypowiedź tak, aby powstały wskazane typy zdań.

- A) *Spotkam się z przyjacielem*
złożone współrzędnie rozłączne
- B) *Spotkam się z przyjacielem*
złożone współrzędnie przeciwstawne

- C) *Spotkam się z przyjacielem*
 złożone podrzędnie okolicznikowe przyczyny
- D) *Spotkam się z przyjacielem*
 złożone podrzędnie okolicznikowe czasu

Zadanie 23. (0-1)

Przyporządkuj kolejność podanych poniżej zdań do ich opisu.

Tak mnie wciągnęła ta książka, że zapomniałam o obiedzie.

Podoba mi się, że w Polsce ludzie szanują tradycję.

Jeżeli będę mieć czas, pojadę nad morze.

Przeszłość jest tym, co daje nam wiedzę.

- A. okolicznikowe sposobu, dopełnieniowe, okolicznikowe przyzwolenia, przydawkowe,
- B. przydawkowe, okolicznikowe miejsca, okolicznikowe warunku, dopełnieniowe,
- C. okolicznikowe sposobu, podmiotowe, okolicznikowe warunku, orzecznikowe,
- D. dopełnieniowe, podmiotowe, okolicznikowe czasu, orzecznikowe.

Zadanie 24. (0-2)

W podanych zdaniach wpisz znak „X” w kratkę obok prawidłowego zapisu. Wyjaśnij zasady pisowni.

A. Przez teleskop oglądałam plamy na księżycu Księżycu .

.....
 B. Oktawian August, Klaudiusz czy Neron to cesarze, którzy rządzą rzymianami
 Rzymianami .

Zadanie 25. (0-2)

Określ prawdziwość zapisu zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest zapisane poprawnie lub F, jeśli jest zapisane błędnie.

A.	Nowi lokatorzy kupili do salonu amerykańkę.	P	F
B.	Mogę z tobą spędzić tylko Sylwestra i walentynki, ponieważ w Andrzejki i mikołajki mam gości.	P	F
C.	Chodzę do szkoły w Adidasach.	P	F
D.	Gdybym cię nie znał, to uwierzyłbym, że umiesz tańczyć krakowiaka.	P	F
E.	W tym roku prezenty otrzymałam w wigilię swoich urodzin.	P	F

Zadanie 26. (0-14)

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem *W życiu jak na huśtawce - raz w górę, raz w dół?* Uzasadnij swoją odpowiedź, przywołując argumenty z dwóch utworów literackich. Nadaj wypowiedzi formę rozprawki.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

